

Eløya i april - et turnotat

DAN BENDIXEN

Bendixen, D. 1999. Eløya i april - et turnotat. *Natur i Østfold* 18(2): 109-110.

Eløya er en perle av en øy utenfor Ryggekysten. Seks medlemmer av Norsk Ornitologisk Forening avd. Østfold besøkte øya den 25. april 1999, og her følger en beskrivelse av hvilke fuglearter som var på plass, samt funn av hai på stranda med mer.

Dan Bendixen, Moss.

Utenfor Larkollen i Rygge ligger en liten perle av en øy ved navn Eløya. Uten broforbindelse er den vanskelig tilgjengelig for båtløse, og kanskje er det ikke så galt siden øya da får beholde litt av «øde øy-preget» som gjerne møter oss når vi går i land. For oss som setter pris på naturopplevelser og fuglesang er det da også helst tiden utenom høysesongen som er av størst interesse. Når grunn-

eiere og båtturister tar ferie samtidig finner vi oss heller andre turmål.

Vi var 6 NOF-medlemmer som kom oss ut til Eldøya i båt en formiddag. Været var ganske flott, solen skinte og et lite vinddrag gjorde at det ikke ble for varmt. Før vi kom inn til grunnene på østsiden av øya hadde vi allerede registrert siland, gravand, stokkand, tjeld og en velvoksen

Storfe på feriekoloni på Eløya har samlet seg på stranda på nordspissen av Eløya. Kanskje de er i ferd med å studere den i Østfold sjeldne lavarten gulskinn som vokser her? Beitedyr er et viktig tiltak for å hindre at landskapet gror igjen med kratt. Foto: Ola M. Wergeland Krog.

hønsenhauk hunn som passerte oss på 25-30 meters hold med et haleheng av kråker.

I vannkanten ruslet et par storspover, en av dem lettet når vi kom for nær og lot de stemningsskapende vårtrillene sine lyde utover strandskapet. Vi fikk fortøyet båten på et vis slik at vind og strøm ikke kunne gjøre så mye ugagn med den, og vandret målbevisst innover øya.

En av de første oppdagelsene vi gjorde var rådyrspor; først på stranden og litt etter på skogbunnen lenger oppe. Arten hadde altså kommet seg ut til øya, og vi fikk da også glimt av flere dyr like etter.

En tur opp i skogen avslørte at en del svarttrost, rødvingetrost, grønnfink, jernspurv og gulspurv var tilstede med sang og spill. En rugde lettet like ved siden av oss og fra det myraktige området ved et lite vann inne på øya støkket vi to ganger opp små grupper med enkeltbekkasiner.

I det særegne busklandskapet som virker så veldig fremmedartet på de fleste av oss ble det raskt klart at torniriskene var på plass, og de sirlige metalliske strofene deres lød fra mang en topp. En fiskeørn passerte over oss i nordlig retning, for min del den første for året.

I fjorden utenfor lå et par mindre striper med ærfugler. Siden begge kjønn var til stede og ingen unger var å se er det nærliggende å tro at det var ikke-hekkende individer som lå på bølgene. Mellom bergnabbene rundt oss skvatt steinskvettene nervøst omkring. Innimellom kom det forsiktige sangstrofer, men mest var det litt urolig varsling.

Det var også påfallende at måker og ender tydeligvis hadde plassert seg langs strandsonen i grupper på to og to. Hekkesesongen sto utvilsomt for døren.

Vi ruslet en tur nenedom båten for å sjekke om den lå trygt, og fulgte stranden et stykke. En hai av passelig størrelse lå på land, og hadde kanskje gjort det en god stund. Halefinnen manglet, og tiden og nedbrytingsprosessen mange andre hjelpere hadde ikke behandlet den så godt, men vi mente å finne såpass mange detaljer at en identifikasjon burde være mulig. Kraftig kroppform, ikke så lang egentlig, inkludert halefinnen hadde den vel vært et sted mellom en og en halv og to meter lang med butt hode. I munnen var den godt utstyrt med mange små tenner. Ganske små finner og lavt plasserte gjelleåpninger gjorde at vi etterpå antok at det kunne dreie seg om håkjerring. En art som vanligvis lever på dypere vann: fra 200 ned til mer enn 1000 meters dyp og således ikke utgjør noen fare for hverken fuglekikkere, båtturister, brettseilere, kanopadlere eller badende.

I fuglereservatet i nord fant vi også vipere og grågjess, og i løvskogskanten mot reservatet fikk vi anledning til å studere en svarthettet munk i kikkertene en god stund. Det var enda noe tidlig for noen av de mer markante «sommerfuglene» her ute som nattergal og rosenfink, men turen ga oss likevel nok av vårlige inntrykk.

Eløya er absolutt verdt et besøk, men stell pent med denne juvelen langs Ryggekylen, og respekter grunneiernes rettigheter slik at også senere besøkende kan få hyggelige opplevelser der ute.